

MINISTERSTWO EDUKACJI I NAUKI

DEPARTAMENT KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO

Warszawa, 11 kwietnia 2022 r.

DKO-WEK.053.1.2022.MR

Szanowna Pani Prezes,

w związku z Pani, jako Prezesa petycją z 18 stycznia 2022 r., przekazaną z Kancelarii Prezesa Rady Ministrów do Ministerstwa Edukacji i Nauki 21 stycznia 2022 r., w sprawie przeprowadzenia kolejnych obrad inicjatywy „Okrągłego stołu o przyszłości polskiej edukacji”, przy jednoczesnym zaprzestaniu inicjatyw legislacyjnych ze strony Ministra Edukacji i Nauki uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

Ostatnia reforma organizacyjna i programowa w polskim systemie oświaty została przeprowadzona na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. *Prawo oświatowe*¹ oraz w ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. *Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe*². Wprowadzone zostały zmiany w strukturze organizacyjnej systemu szkolnego i zmiany programowe.

Celem tej reformy edukacji jest stworzenie nowoczesnej szkoły opartej na najnowszych rozwiązaniach technologicznych, a jednocześnie silnie zakorzenionej w naszej tradycji i kulturze oraz zapewniającej wyposażenie uczniów w umiejętności oczekiwane na rynku pracy w XXI wieku, a w szczególności kompetencje kluczowe³. Zmiany wprowadzane są stopniowo i zostały zaplanowane na wiele lat. Zależy nam na tym, aby każdy uczeń, bez względu na to skąd pochodzi oraz jaki jest status materialny jego rodziców, miał dobrą szkołę i dobrą edukację. Reforma edukacji po zmianie ustroju szkolnego wprowadza nowe rozwiązania w szkolnictwie zawodowym silnie powiązanych

¹ Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – *Prawo oświatowe* (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082, z późn. zm.).

² Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – *Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe* (Dz. U. z 2017 r. poz. 60, z późn. zm.).

³ Kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji; kompetencje w zakresie wielojęzyczności; kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii; kompetencje cyfrowe; kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się; kompetencje obywatelskie; kompetencje w zakresie przedsiębiorczości; kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

z rynkiem pracy oraz zmienia model kształcenia humanistycznego, jak i organizacji i funkcjonowania szkół i placówek oświatowych.

Celem przyjmowanych stopniowo i metodycznie rozwiązań było stworzenie spójnej i drożnej struktury organizacji szkół oraz wydłużenie okresu kształcenia i wychowania w jednej szkole i tej samej grupie rówieśniczej. Rozwiązania te mają na celu ograniczenie konieczności częstej adaptacji uczniów do nowych warunków uczenia się (zmiana szkoły i grupy rówieśniczej) i sprzyjają uzyskiwaniu lepszych efektów kształcenia.

W związku z wprowadzaniem nowego ustroju szkolnego także nowe podstawy programowe⁴ zostały opracowane w sposób zapewniający spójność procesu nauczania oraz korelację międzyprzedmiotową. Nowa podstawa programowa podkreśla rozwijanie kompetencji innowacyjnych uczniów, m.in. przez stosowanie innowacyjnych metod nauczania, a także wykorzystywanie w szkole nowych technologii.

Głównym obowiązkiem szkoły, rodziny i społeczeństwa XXI wieku jest kształcenie i wychowanie młodego pokolenia w poszanowaniu wartości, odpowiedzialności, współpracy. Istotne jest zarówno kształtowanie postaw patriotycznych, obywatelskich, poczucia tożsamości i świadomości narodowej, kulturowej i indywidualnej, jak również umiejętność kreatywnego myślenia, otwartość na poszukiwanie nowych rozwiązań i umiejętność sprawnego poruszania się w zmieniającym się współczesnym świecie. Realizacja tego obowiązku wymaga partnerstwa i odpowiedzialności oraz budowania dobrych relacji między rodzicami, nauczycielami i uczniami.

Obecnie, jak wskazują pedagodzy, w znacznej mierze utracił aktualność tradycyjny model szkoły. W efekcie znacząco osłabł autorytet szkoły jako instytucji. W związku z tym zaproponowano zmiany w przepisach art. 1 ustawy – *Prawo oświatowe*, dotyczącego założeń systemu oświaty, tworząc ramy do lepszego funkcjonowania szkół w dzisiejszym świecie, a tym samym do odbudowy prestiżu społecznego i autorytetu instytucji oświatowych. Nadanie zadaniom wychowawczym realizowanym w szkołach i placówkach systemu oświaty odpowiedniej rangi wymagało zaakcentowania jego znaczenia – przez wymienienie go wśród szczególnych zadań systemu oświaty. Takie przepisy

⁴ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz. U. poz. 467); rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. poz. 356).

wskazują jednocześnie na nadrzędną rolę wychowania oraz wspierającą i uzupełniającą rolę profilaktyki problemów dzieci i młodzieży.

Zwracam Pani uwagę, że ustawodawca uporządkował strukturę podmiotów współuczestniczących w zarządzaniu Państwem i systemem oświaty w taki sposób, aby nie budził wątpliwości możliwie najszerszy udział podmiotów bezpośrednio zaangażowanych w jakościowe wzmocnienie wymiaru tego kształcenia (w tym również rodziców). Zapewnienie kształcenia, wychowania i opieki, w tym kształcenia specjalnego i profilaktyki społecznej – stało się zadaniem oświatowym jednostek samorządu terytorialnego⁵, przekazanie szkół do prowadzenia samorządom urzeczywistniło konstytucyjną zasadę decentralizacji kompetencji państwa⁶. Samorząd terytorialny i jego jednostki organizacyjne (szkoły) oraz organy tych jednostek (dyrektor, rada rodziców, rada pedagogiczna, rada szkoły, samorząd uczniowski) uzyskały realne kompetencje i uprawnienia. Akty prawne powszechnie obowiązujące, od ustawy zasadniczej, poprzez ustawy porządkujące system oświaty oraz akty prawne wykonawcze są narzędziami pozwalającymi zarówno nadzorować istniejący porządek systemu, jak i wprowadzać w nim konieczne zmiany. Ustawodawca nie przewidział jednak w tym porządku doraźnej, zwoływanej na zasadzie wiecu, „instytucji” okrągłego stołu.

Natomiast, stosownie do ustrojowej zasady decentralizacji kompetencji działalność prawodawcza w tym zakresie skoncentrowała się na wprowadzeniu jak najszerszych, otwartych możliwości współuczestniczenia podmiotów, takich jak np. ██████████, zarówno w funkcjonowanie systemu oświaty (czego państwo doświadczyli czynnie uczestnicząc np. w cyklu konferencji „Okrągły stół o przyszłości polskiej edukacji”), jak i w życie poszczególnych szkół. Największą zaletą tych przepisów jest m.in. to, że praktycznie w całości odzwierciedlają one postulaty środowisk oświatowych oraz zapewniają możliwość w pełni autonomicznego określania zasad swojego działania, jak również wypowiedzania się w każdej sprawie dotyczącej funkcjonowania systemu oświaty czy już samego procesu kształcenia.

Przypominam, że minister właściwy do spraw oświaty i wychowania każdorazowo przy wprowadzaniu zmian w przepisach prawa oświatowego jest zobowiązany wykorzystywać procedury uwzględniające m.in. konsultacje z reprezentatywnymi organizacjami związkowymi, reprezentatywnymi

⁵ Art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – *Prawo oświatowe*.

⁶ Art. 15 ust. Konstytucji RP – ustroj terytorialny Rzeczypospolitej Polskiej zapewnia decentralizację władzy publicznej. Decentralizacja – działanie na rzecz powołania stanu prawnego, w którym najważniejsza część potrzeb obywatelskich, o charakterze publicznym (np. edukacja) rozstrzyganych byłoby możliwie blisko obywateli, a zatem sytuacji w której będą oni posiadać na te rozstrzygnięcia istotny i realny wpływ merytoryczny. W opozycji do powyższego pozostaje centralizacja – np. wzmocnienie znaczenia administracji centralnej poprzez np. przywracanie jej prawa udzielania dotacji.

organizacjami pracodawców czy partnerami społecznymi. Na bieżąco też, przy okazji poważnych reform czy zmian w oświacie organizowane są spotkania, konferencje czy inicjatywy w rodzaju przywołanego tu „Okrągłego stołu o przyszłości polskiej edukacji”. Państwa głos był, jest i będzie zawsze wysłuchiwany i uwzględniany w działaniach statutowych i pracach legislacyjnych Ministerstwa.

Trudno wyobrazić sobie, aby doraźnie zawieszać rozwiązania systemowe w zakresie oświaty (kształcenie ogólne, kształcenie zawodowe, kształcenie specjalne) m.in. zapewniające każdemu uczniowi bezpłatną realizację obowiązku nauki w szkole, umożliwiającą weryfikację efektów kształcenia w systemie egzaminów zewnętrznych, jak i w zakresie oceniania, klasyfikowania i promowania, sprawowania nadzoru pedagogicznego przez właściwego kuratora oświaty, funkcjonowania systemu awansu zawodowego nauczycieli, pragmatyki zawodowej, jak i ich kształcenia i doskonalenia zawodowego itd. W ten zakres wchodzić także rozwiązania dotyczące nowego ustroju szkolnego oraz związanych z tym modyfikacji w organizacji i funkcjonowaniu szkół i placówek oświatowych.

W związku z powyższym proszę jeszcze raz wziąć pod uwagę ten niepodważalny fakt, że zarówno w 2019 r., w 2020 r., w 2021 r., jak i 2022 r. system oświaty, w tym np. system egzaminów zewnętrznych czy nadzoru pedagogicznego, sprostał wyzwaniom, z jakimi dotychczas się nie mierzył, w tym strajki nauczycieli przed sesjami egzaminacyjnymi, zagrożenie epidemiczne, nauczanie zdalne i wiążące się z tym odpowiednie przygotowanie egzaminów zewnętrznych, przyjmowanie w swoje struktury obywateli Ukrainy przybyłych do Polski po 24 lutego 2022 r. oraz umożliwienie im m.in. przystępowania do egzaminów zewnętrznych w polskim systemie oświaty.

Z poważaniem

Tomasz Głowacki
Zastępca Dyrektora
/ – podpisany cyfrowo/